

Program LIFE na Slovensku

Fakty a čísla

V rámci programu LIFE bolo na Slovensku financovaných 45 projektov s viac ako 20 koordinujúcimi príjemcami, s celkovými nákladmi na projekty vo výške 136 miliónov EUR, z čoho EÚ prispela 77 miliónmi EUR.

Program LIFE je nástrojom EÚ na financovanie opatrení v oblasti životného prostredia a klímy. Funguje od roku 1992 a spolufinancovalo sa z neho viac ako 5500 projektov v celej EÚ a v tretích krajinách, pričom sa z neho zmobilizovalo viac ako 12 miliárd EUR a viac ako 5 miliardami EUR sa prispelo k ochrane životného prostredia a klímy. Program LIFE v plnej miere prispieva k plneniu zámerov a cieľov európskej Zelenej dohody.

Rozpočet na obdobie 2021–2027 je stanovený na 5,4 miliardy EUR.

Zahŕňa tieto podprogramy (*):

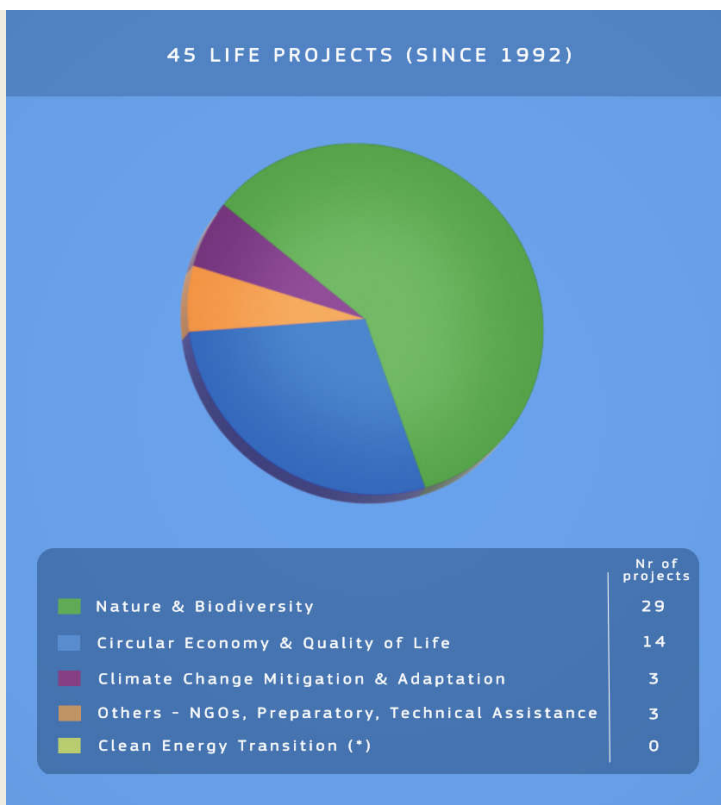
- **Príroda a biodiverzita**
- **Obehové hospodárstvo a kvalita života**
- **Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy**
- **Prechod na čistú energiu** (prvá výzva na predkladanie projektov v roku 2021) (*)

Ďalšie informácie:

https://cinea.ec.europa.eu/life_en

'The future is green. The future is LIFE' leaflet

Minulé a ukončené projekty sú v tomto dokumente označené novou nomenklatúrou programu LIFE 2021–2027

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN SLOVAKIA (€ million)		
	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	136	77
Nature & Biodiversity	92	56
Circular Economy & Quality of Life	36	16.5
Climate Change Mitigation & Adaptation	8	4.5
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	1	0.6

LIFE Príroda a biodiverzita

Oblasť prírody a biodiverzity zahŕňa podporu štandardných akčných projektov na rozvoj, uplatňovanie a propagáciu osvedčených postupov v súvislosti s prírodou a biodiverzitou, ako aj "Strategické projekty v oblasti prírody" (SNAP). Tieto nové projekty podporujú dosahovanie cieľov Únie v oblasti prírody a biodiverzity prostredníctvom vykonávania koherentných akčných programov v členských štátoch s cieľom začleniť tieto ciele a priority do iných politík a finančných nástrojov, a to aj prostredníctvom koordinovanej implementácie prioritných akčných rámcov prijatých podľa smernice 92/43/EHS.

V rámci zložky LIFE Príroda a biodiverzita bolo na Slovensku doteraz spolufinancovaných 29 projektov. Tieto investície predstavujú celkovú sumu 92 miliónov EUR, z čoho 56 miliónov EUR poskytla EÚ.

Ukončené projekty sa týkali najmä ochrany, manažmentu a obnovy biotopov - najmä prírodnej rezervácie Súr Fen, dunajských lužných lesov, Národného parku Slovenský raj, Záhorskej nížiny a vojenského výcvikového priestoru, mokradí, piesočných dún, slanísk v Chránenej krajinskej oblasti Záhorie a lokalít Natura 2000 v cezhraničnom regióne hlavného mesta Bratislavy. Ich cieľom bola aj podpora ochrany druhov, ako sú orol kráľovský, drop veľký, ohrozené druhy vtákov v dunajskej vnútrozemskej delte, bučiak, chochlačka bielooká, rybárik riečny, orol kriklavý, rorýs, strakoš kolesár, ľabtuška poľná, sokol červenonohý, hraboš severský a netopiere. Úspešný, ocenený projekt LIFE ENERGY zabránil kolíziám vtákov s elektrickým vedením v južnej časti Slovenska, pričom sa zamerlal na desať chránených druhov vtákov uvedených v Smernici o vtákoch. Dosiahlo sa to inštaláciou odvádzačov letu vtákov na 77 km najrizikovejších úsekov distribučných elektrických vedení, výsadbou stromov na budúce prerušenie letu vtákov a opatreniami na podporu hniezdenia a lovu koristi. Typickými koordinujúcimi príjemcami projektov boli mimovládne organizácie a vnútroštátne orgány.

V rámci zložky LIFE+ Príroda a biodiverzita prebieha sedem projektov. Tie sú zamerané na ochranu a obnovu biotopov (suché trávnaté porasty, riečne ekosystémy na južnom Slovensku, biotopy hraboša severského, dunajské lužné lesy, mokrade, ako aj hniezdné a potravné biotopy brehuľe hnedej, rybárika riečného a včelárika zlatého v dunajsko-moravskom regióne) a druhov (sokol červenonohý, drop veľký, syseľ pasienkový). Jeden z projektov sa konkrétne zameriava na prevenciu kolízií vtákov s elektrickým vedením prostredníctvom inštalácie odkloňovacích prvkov, obnovy vetrolamov a ďalších opatrení. Ďalší je zameraný na integrovaný manažment riečnych ekosystémov na južnom Slovensku.

Na Slovensku prebieha jeden Strategický projekt v oblasti prírody. Ciele projektu LIFE-IP NATURA 2000 SK sú opísané nižšie.

Dobudovanie slovenskej sústavy Natura 2000 (LIFE- IP NATURA 2000 SK) LIFE19 IPE/SK/000003

Sústava chránených území Natura 2000 na Slovensku pokrýva približne 30 % územia krajiny, ale ešte nie je kompletná. Hoci existujú ciele ochrany druhov a biotopov, niekedy chýba metodika na meranie stavu ochrany.

Cieľom ministerstva životného prostredia je implementovať Prioritný akčný rámec financovania (PAF) prostredníctvom tohto integrovaného projektu. Tento PAF mapuje opatrenia potrebné na prevádzku siete Natura 2000. Ak sa to bude robiť efektívne, zlepší sa stav ochrany rôznych druhov a biotopov. Pomôže tiež krajine splniť ciele stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. Opatrenia zahŕňajú obnovu rašelinísk a zlepšenie biotopov, od ktorých sú závislé veľmi ohrozené druhy, ako napríklad Hlucháň hôrny a korytnačka močiarna. Informovanosť verejnosti a prijatie sústavy Natura 2000

[Zhrnutie projektu](#)

Obehové hospodárstvo a kvalita života

Opatrenia podporované v rámci oblasti obehového hospodárstva a kvality života pomôžu dosiahnuť hlavné ciele politiky EÚ, ako je prechod na obehové hospodárstvo, ako aj ochrana a zlepšenie kvality životného prostredia a života. V rámci tejto časti sa v rámci Strategických integrovaných projektov (SIP) budú na regionálnej, multiregionálnej, národnej alebo nadnárodnej úrovni realizovať environmentálne alebo klimatické stratégie alebo akčné plány vypracované orgánmi členských štátov a vyžadované osobitnými právnymi predpismi alebo politikou Únie v oblasti životného prostredia, klímy alebo energetiky. Tieto projekty tiež zabezpečia zapojenie zainteresovaných strán a podporia koordináciu a mobilizáciu aspoň jedného ďalšieho zdroja financovania z Únie, vnútroštátneho alebo súkromného zdroja.

V rámci tejto časti [predtým LIFE Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov a Environmentálne riadenie a informovanie] bolo na Slovensku doteraz spolufinancovaných 14 projektov, čo predstavuje celkovú investíciu 36 miliónov EUR, z toho 16,5 milióna EUR poskytla EÚ.

Ukončené projekty sa týkali riadenia kvality ovzdušia a znižovania hluku, nebezpečných odpadov, urbanistického dizajnu, znižovania emisií skleníkových plynov (prostredníctvom inovácií v oblasti spracovania biomasy a výroby tepla) a ochrany zdravia ľudí (znížením negatívneho vplyvu geologických podmienok na zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, najmä znížením rizika nedostatku minerálnych látok v pitnej vode v okrese Krupina). Koordinovali ich malé a stredné podniky, mimovládne organizácie, výskumný ústav a verejná inštitúcia.

Dva ukončené projekty boli spolufinancované v rámci bývalej oblasti Informácie & Komunikácia. Počas projektu SMAPUDE_LIFE sa uskutočnili zmeny zdrojov paliva z fosílnych na biomasu alebo solárnu energiu v 6 546 budovách, čo výrazne prekročilo plánovaných 300. To zahŕňalo 1 071 nových zariadení na vykurovanie biomasou a 5 475 nových solárnych panelov. To následne znížilo emisie CO₂ o 32 984 ton, čím sa výrazne prekročil pôvodný cieľ 20 000 ton. Stratégia projektu WATLIFE je zameraná na zmenu bežných návykov a neefektívneho využívania vody na Slovensku, ktoré spôsobujú jej nedostatok a znečistenie. V rámci rozsiahlej informačnej a vzdelávacej kampane zameranej na mládež (materské, základné a stredné školy a učiteľov) sa skombinovalo niekoľko prístupov šírenia informácií. Zapojili sa do nej verejné orgány (vodohospodári, starostovia, regionálne a miestne orgány), poľnohospodári a široká verejnosť.

V súčasnosti prebiehajú tri projekty. Ich cieľom je: zlepšiť dlhodobé zdravie obyvateľov propagovaním významu minerálov a opätovnej karbonizácie pitnej vody; umožniť regulačným orgánom v oblasti chemických látok systematickejšie využívať údaje z monitorovania vrcholových predátorov a koristi, čím sa zníži vystavenie škodlivým látkam a ochráni sa ľudské zdravie a životné prostredie; a preukázať nižšie emisie a vyššiu účinnosť prostredníctvom inovatívnych, zmenšených hydraulických systémov v demolačných strojoch.

V rámci tejto časti bol na Slovensku spolufinancovaný jeden Strategický integrovaný projekt. Ciele projektu na zlepšenie kvality ovzdušia LIFE-IP SK AQ Improvement sú opísané nižšie.

Zníženie vystavenia občanov látkam znečisťujúcim ovzdušie (LIFE-IP SK AQ Improvement) LIFE18 IPE/SK/000010

Slovensko trpí zlou kvalitou ovzdušia, ktorá ovplyvňuje zdravie obyvateľstva aj životné prostredie. Problematické sú najmä tuhé častice zo spaľovania tuhých palív na vykurovanie domácností a emisie oxidov dusíka z dopravy. LIFE-IP SK Zlepšenie kvality ovzdušia pomôže Slovensku dosiahnuť súlad so smernicami EÚ o kvalite ovzdušia, čím sa zníži vystavenie obyvateľov škodlivým látkam znečisťujúcim ovzdušie. Podporia sa opatrenia, ako je podpora menej znečisťujúcich foriem dopravy a výmena neefektívnych starých kotlov, čím sa znížia emisie jemných častíc v domácnostiach o 25 %.

Zlepší sa riadenie a monitorovanie kvality ovzdušia na regionálnej a miestnej úrovni a orgánom sa pomôže pri vykonávaní plánov riadenia kvality ovzdušia. Projekt bude zameraný aj na všetky regióny susedného Česka, ktoré je postihnuté podobnými problémami.

[Zhrnutie projektu](#)

LIFE Zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy

V rámci oblasti LIFE Zmierňovanie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy sa podporia opatrenia, ktoré pomôžu implementovať rámec energetickej a klimateckej politiky do roku 2030 a splniť záväzky Európskej únie vyplývajúce z Parížskej dohody o zmene klímy. Projekty v rámci tejto oblasti prispievajú ku klimaticky neutrálnemu a odolnému hospodárstvu.

Strategické integrované projekty v oblasti klímy (SIP) budú na regionálnej, multiregionálnej, národnej alebo nadnárodnej úrovni realizovať stratégie alebo akčné plány v oblasti klímy, ktoré vypracovali orgány členských štátov a ktoré sa vyžadujú na základe osobitných právnych predpisov alebo politiky Únie v oblasti klímy alebo energetiky. Tieto projekty tiež zabezpečia zapojenie zainteresovaných strán a podporia koordináciu a mobilizáciu aspoň jedného ďalšieho zdroja financovania z Únie, vnútroštátneho alebo súkromného zdroja.

Doteraz boli na Slovensku spolufinancované dva prebiehajúce projekty adaptácie na zmenu klímy. To predstavuje celkovú sumu 8 miliónov EUR, z čoho EÚ prispieva sumou 4,5 milióna EUR. Cieľom projektu LIFE DELIVER je zaviesť adaptačné a zmierňujúce opatrenia v obytných zónach pozostávajúcich prevažne z panelových domov. Cieľom projektu CLIMAFORCEELIFE je zlepšiť obhospodarovanie lesov v strednej a východnej Európe prostredníctvom podpory prechodu na klimaticky inteligentné lesné hospodárstvo v prospech ľudí a prírody.

LIFE Prechod na čistú energiu

V nadväznosti na programy Inteligentná energia - Európa (2003 - 2013) a Horizont 2020 - Energetická efektívnosť (2014 - 2020) pokračuje podprogram LIFE - Prechod na čistú energiu v podpore realizácie politík EÚ v oblasti udržateľnej energie. Jeho cieľom je najmä uľahčiť prechod na energeticky účinné, klimaticky neutrálne a odolné hospodárstvo založené na obnoviteľných zdrojoch energie v celej Európe.

Podprogram LIFE Prechod na čistú energiu podporuje projekty v týchto piatich oblastiach intervencie:

- 1) Vytvorenie národného, regionálneho a miestneho politického rámca na podporu prechodu na čistú energiu;
- 2) Zrýchlenie zavádzania technológií, digitalizácie, nových služieb a obchodných modelov a zvyšovanie súvisiacich odborných zručností na trhu;
- 3) Prilákanie súkromných finančných prostriedkov na udržateľnú energiu;
- 4) Podpora rozvoja miestnych a regionálnych investičných projektov;
- 5) Zapojenie a posilnenie pozície občanov do prechodu na čistú energiu.

Chcete sa dozvedieť viac o programe LIFE?

- Navštívte [Webovú stránku LIFE](#) a [Databázu projektov LIFE](#)

- Sledujte program LIFE na sociálnych sieťach:

- Zaregistrujte sa do Informačných bulletinov [Program LIFE](#) a [CINEA Čistá energia](#)

- Kontaktujte Národné kontaktné miesto programu LIFE vo vašom členskom štáte:

Meno: Ms Elena MOLNÁROVÁ / M Denis KNOTKA

Adresa: Namestie L. Štúra 1
SK - 812 35 Bratislava

Tel: +421 906 314 266 / +421 906 314 245

E-mail: elena.molnarova@enviro.gov.sk / denis.knotka@enviro.gov.sk

Webová stránka: [NCP LIFE website](#)

- Kontaktujte svoj monitorovací tím NEEMO

NEEMO EEIG – ILE

Rügy u.5

HU - 2000 Szentendre

+3626 90451

ile@neemo.eu

Prebiehajúce projekty LIFE Príroda a biodiverzita				
Názov projektu	Číslo projektu	Skrátený názov/ Akronym projektu a odkaz na online zhrnutie	Webová stránka	Trvanie projektu
Obnova biotopov mokradí a ochrana vtáctva CHVÚ Pojplia, Hornej Oravy a Senianskych rybníkov na Slovensku	LIFE15 NAT/SK/000861	LIFE IPORSEN	http://www.vtaciraj.sk/	05/2017 → 04/2022
Zachovanie subponických, suchých, trávnych biotopov a druhov	LIFE17 NAT/SK/000589	LIFE SUB-PANNONIC	https://broz.sk/projekty/life-sub-pannonic/	09/2018 → 12/2024
Obnova biotopov pre hraboša severského panónskeho (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>)	LIFE17 NAT/SK/000621	LIFE Microtus II	https://broz.sk/projekty/life-microtus-ii/	09/2018 → 08/2025
Ochrana endemických druhov a biotopov suchých trávnikov v kontaktnej zóne Panónskeho a Alpského bioregiónu	LIFE19 NAT/SK/000895	LIFE endemic PANALP	https://broz.sk/projekty/panalp/	09/2020 → 02/2027
Medzinárodná ochrana vtáctva pozdĺž rieky Dunaj	LIFE19 NAT/SK/001023	LIFE DANUBE FREE SKY	https://danubefreesky.eu	09/2020 → 02/2026
Ochrana sysľa pasienkového (<i>Spermophilus citellus</i>) v severozápadnom okraji areálu rozšírenia	LIFE19 NAT/SK/001069	LIFE SYSEL	https://broz.sk/projekty/life-sysel/	09/2020 → 12/2027
Dlhodobá ochrana dropa veľkého a sokola červenonohého v pohraničnej oblasti Maďarska a Slovenska	LIFE20 NAT/SK/001077	LIFE STEPPE ON BORDER	N/A	02/2022 → 04/2027
Úloha sústavy Natura 2000 a manažment niektorých prioritných biotopov v rámci integrovanej ochrany krajiny Slovenskej republiky	LIFE19 IPE/SK/000003	LIFE- IP NATURA 2000 SK	https://www.minzp.sk/life-natura/	01/2021 → 12/2030

Prebiehajúce projekty LIFE Obehové hospodárstvo a kvalita života				
Názov projektu	Číslo projektu	Skrátený názov/ Akronym projektu a odkaz na online zhrnutie	Webová stránka	Trvanie projektu
Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky prostredníctvom rekarbonizácie pitnej vody	LIFE17 ENV/SK/000036	LIFE - Water and Health	https://fns.uniba.sk/lifewaterhealth/	09/2018 → 12/2022
Systematické využívanie údajov o kontaminujúcich látkach u dravých predátorov a ich koristi v riadení chemických látok	LIFE17 ENV/SK/000355	LIFE APEX	https://lifeapex.eu/	09/2018 → 08/2022
Preukázanie nižších emisií a vyššej účinnosti prostredníctvom inovatívnych hydraulických systémov v demolačných strojoch	LIFE20 ENV/SK/000392	LIFE PowerCylinder	N/A	09/2021 → 08/2024
Zlepšenie zavádzania plánov na spravovanie kvality vzduchu na Slovensku posilnením kapacít a	LIFE18 IPE/SK/000010	LIFE-IP SK AQ Improvement	https://www.populair.sk/sk	01/2020 → 12/2027

kompetencií regionálnych a miestnych úradov a podporou opatrení v oblasti kvality vzduchu				
---	--	--	--	--

Prebiehajúce projekty LIFE Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy				
Názov projektu	Číslo projektu	Skrátený názov/ Akronym projektu a odkaz na online zhrnutie	Webová stránka	Trvanie projektu
Rozvoj pružného, nízkouhlíkového a životaschopnejšieho sídliska	LIFE17 CCA/SK/000126	LIFE DELIVER	http://odolnesidliska.sk	07/2019 -> 06/2023
Klimaticky vhodné lesné hospodárenie v strednej a východnej Európe	LIFE19 CCA/SK/001276	CLIMAFORCEELIFE	https://clima4ceelife.eu/	09/2020 -> 12/2027